

Onderwerp : Inbreng Ieder(in) internetconsultatie knellende wet- en regelgeving
Datum : 7 maart 2022
Referentie : 22-0780/DT
Inlichtingen bij : Daniël Toebes, d.toebes@iederin.nl
Bijlagen : 1

Ieder(in) behartigt de belangen van twee miljoen mensen met een beperking. Daarom leveren wij graag een bijdrage aan dit onderzoek naar wet- en regelgeving waardoor mensen in de knel komen. Dagelijks ervaren veel mensen met een beperking knelpunten op tal van levensdomeinen. Met deze inbreng focussen wij op:

- 1. Bestaanszekerheid onmogelijk met huidige wetten en regels**
- 2. Geen samenhang in wet- en regelgeving**
- 3. Geen structurele plek voor VN-verdrag Handicap in wetgevingstrajecten**

In de bijlage zijn verwijzingen naar meer informatie opgenomen en een aantal ervaringsverhalen.

1. Bestaanszekerheid onmogelijk met huidige wetten en regels

Betreft: Participatiewet, Wet langdurige zorg, Eigen risico (Zvw).

De bestaanszekerheid van mensen met een beperking zit de afgelopen jaren in toenemende mate ernstig in de knel.

Bestaanszekerheid in de knel door zorgwetten:

--> In het onderzoek van Ieder(in) naar de stapeling van zorgkosten, gaf 30 procent aan moeite te hebben gehad met rondkomen vanwege hoge zorgkosten. Ook het Nibud stelt vast dat het huidige systeem onvoldoende financiële zekerheid biedt voor mensen met een minimum inkomen en hoge zorgkosten.

--> Gevolgen die mensen ervaren zijn onder meer: stress, sociaal isolement, zorgmijding vanwege hoge kosten en afhankelijkheid van de omgeving.

--> Ieder(in) heeft verschillende aanbevelingen gedaan om met wet- en regelgeving dit knelpunt op te lossen, waaronder: Afschaffen van het eigen risico; Verlagen van de eigen bijdrage Wlz; Maximeren van het totaal aan eigen betalingen voor zorgkosten; Verruiming van het basispakket; Vereenvoudiging van het systeem van zorgtoeslagen en compensatieregelingen.

Bestaanszekerheid in de knel door de participatiewet:

--> De huidige participatiewet, ook met aanpassingen vanuit het Breed Offensief, blijft niet passend voor mensen met een beperking. Het SCP stelt dat de financiële achteruitgang van mensen sinds de invoering van de participatiewet niet opweegt tegen nagenoeg gelijk gebleven kansen op werk.

--> De participatiewet is gemaakt als tijdelijk vangnet, maar een chronische aandoening is niet tijdelijk. Financiële prikkels om mensen naar werk te dwingen, zijn dan ook totaal zinloos.

--> Mensen met een medische urenbeperking worden niet gecompenseerd voor de uren die zij niet kunnen werken. Als gevolg hiervan is het onmogelijk voor mensen om zich uit de armoede te werken.

--> Bijzondere bijstand is in veel gemeenten op 110% van de bijstandsnorm. Mensen die parttime hebben gewerkt en vervolgens volledig afgekeurd in de WIA belanden, hebben een inkomen onder het WML en kunnen niet werken. Desondanks maken zij vaak geen aanspraak op minimaregelingen.

--> De kostendelersnorm, ook met een leeftijdsgrens van 27 jaar, zorgt voor problemen bij (jonge) mantelzorgers én mensen die niet *kunnen* werken maar wel *willen* samenwonen.

--> Veel jongeren met een ondersteuningsbehoefte verdwijnen uit beeld in de participatiewet.

Bestaanszekerheid in de knel door onvoldoende samenhang in wetten:

--> Doordat veel wetten onvoldoende op elkaar zijn afgestemd, leiden veranderingen in persoonlijke omstandigheden soms tot grote terugvorderingen, boetes of andere onvoorziene financiële consequenties. Dit wordt onderschreven door het rapport: 'Als verrekenen een beperking is' (2021).

2. Geen samenhang in wet- en regelgeving

Betreft: ondersteuning en zorg vanuit zorgwetten en het sociaal domein.

In het huidige stelsel van wet- en regelgeving ontbreekt een integrale visie op maatschappelijke participatie, ondersteuning en zorg van mensen met een beperking of chronische aandoening. Mensen met een beperking of chronische aandoening moeten recht hebben op passende voorzieningen en ondersteuning om gelijkwaardig deel te nemen aan de samenleving. Deze ondersteuning moet beschikbaar zijn op alle levensgebieden. In de praktijk komen mensen echter sterk in de knel. Onder meer het SCP rapport (2020) 'Sociaal domein op koers?' benadrukt dat integrale aanpak van meerwaarde is, maar dat uitvoering ervan problematisch is door de complexiteit van de decentralisaties.

Denk aan de onmogelijkheid om door gemeente verstrekte voorzieningen te verzekeren. Denk ook aan terugkerende indicaties terwijl de handicap niet verandert. Dit gaat over een breed scala van voorzieningen: PGB in ZVW en in de WMO maar ook tal van andere voorzieningen van Huishoudelijke hulp tot GehandicaptenParkeertKaart. Het geldt ook voor de overgang van school naar werk. De ondersteuningsbehoefte verandert niet, maar wel het hokje waar de voorziening vandaan moet komen. De versnipperde, bureaucratische wetgeving zorgt ervoor dat mensen een dagtaak hebben aan het regelen van ondersteuning. In de Wlz staat dat een cliënt een aanvraag voor Wlz-zorg ondertekent. Mocht hij/zij ter zake wilsonbekwaam zijn om dit te doen, dan kan alleen een juridisch vastgestelde wettelijk vertegenwoordiger (curator of mentor) of een gemachtigde een aanvraag ondertekenen. Hierdoor komen mensen zonder wettelijk vertegenwoordiger, maar met een Wlz-zorgvraag ernstig in de knel.

3. Geen structurele plek voor VN-verdrag Handicap in wetgevingstrajecten

Betreft: alle wetgevingstrajecten.

Vaak worden mensen waarvoor wetgeving wordt opgesteld onvoldoende of pas te laat betrokken bij het vormgeven van die wetgeving. Als gevolg daarvan mist de wet vaak zijn doel en komen, zoals te zien bij decentralisaties en zorgwetten, mensen met een beperking in de knel. Het VN-verdrag Handicap moet daarom een betere positie krijgen in Nederland. Het VN-verdrag staat voor 'niets over ons, zonder ons' en het verzekeren dat achteruitgang voor mensen ten opzichte van de huidige situatie niet is toegestaan. In lijn met deze doelstelling ontbreekt er een stuk belangrijke wetgeving in Nederland: de ratificatie van het facultatief protocol VN-verdrag Handicap. Dit protocol zorgt ervoor dat mensen met een beperking een sterkere rechtspositie krijgen. Ieder(in) pleit daarbij voor controle op wetgeving op basis van de checklist VN-verdrag Handicap zoals opgesteld door het College van de Rechten van de Mens.

Ieder(in) is blij met de intentie van het kabinet om knelpunten op te lossen. Om dit zorgvuldig te doen, roepen wij u op bij de vervolgstappen mensen met een beperking nauw te betrekken.

Met vriendelijke groet,

Illya Soffer
directeur Ieder(in)

BIJLAGE 1: MEER INFORMATIE OVER KNELPUNTEN

In relatie tot zorgkosten:

- Stapeling van zorgkosten en het effect daarvan op het dagelijks leven van mensen met een beperking en/of chronische ziekte, 2021, Ieder(in): [Mensen met een beperking financieel in de knel door zorgkosten - Iederin](#)
- Huidig inkomensondersteuningsstelsel onvoldoende om armoede tegen te gaan, Nibud, 2020. [Nibud-Rapport-analyse-5-jaar-armoedebeleid-80-gemeenten.pdf](#)
- Casus Gregory en Janet*
- EenVandaag item met Gregory en Janet die maandelijks ruim 900 euro kwijt zijn aan zorgkosten: [Zorgkosten voor chronisch zieken rijzen de pan uit: Janet en Gregory zijn per maand ruim 900 euro kwijt - EenVandaag \(avrotros.nl\)](#)

In relatie tot de participatiewet:

- Inbreng Ieder(in) voor onderzoek Eerste Kamer naar discriminerende wetgeving op het gebied van sociale zekerheid, onderwijs en arbeid: [Eerste-Kamer-onderzoekt-discriminatie.pdf \(iederin.nl\)](#)
- Inbreng Ieder(in) voor Breed Offensief: [Mensen met een beperking hebben het #NietZoBreed in de Participatiewet - Iederin](#)
- Casusbeschrijving Maaïke*
- [Een vaste baan en een partner onafhankelijke uitkering biedt toekomstperspectief en zelfstandigheid - 2MiljoenStemmen](#)
- Casusbeschrijving Eva*
- [Eva | College voor de Rechten van de Mens \(mensenrechten.nl\)](#)

In relatie tot samenhang tussen wetten:

- Als verrekenen een beperking is, 2021. [Als verrekenen een beperking is - Eindrapport UWV-subsidie | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)
- Oproep maatschappelijke organisaties n.a.v. regeerakkoord: Regeerakkoord: ambitie nodig voor mensen met beperking of chronische aandoening - Iederin
- Sociaal domein op koers? SCP, 2020. [Sociaal domein op koers? | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#)
- Casus Jorit:*
- Verzekeren van hulpmiddelen, Kassa: [Gemeente niet verzekerd voor schade aan hulpmiddelen - Kassa - BNNVARA](#)
- Casusbeschrijving ter onderschrijving van problemen als gevolg niet samenhangende wetgeving:*
- D begon in 2015 met zelfstandig ondernemen (D heeft een Wajong uitkering en is strikt genomen volledig arbeidsongeschikt verklaard vanwege zijn lichamelijk handicap). Jaarlijks moet je opgeven hoeveel je verdient. Dit kun je als je net begint met je bedrijf natuurlijk moeilijk in schatten. Toen D's bedrijf begon te lopen is in overleg met het UWV is afgestemd dat D de Wajong uitkering apart zet en dat dit aan het eind van het jaar door het UWV verrekend zou worden. Het bedrijf van D liep in 2017 zo goed dat D aan het einde van dat jaar de volledige Wajonguitkering over dat jaar kon terugbetalen. Dit was geen probleem. Zo was het immers ook afgesproken met het UWV. Maar wat blijkt? De belastingdienst ziet het wél als dubbelinkomen. D kan de uitkering (die D heeft terugbetaald) pas het volgende jaar als negatief inkomen opgeven bij de belastingdienst. Gevolg? Naast de Wajong uitkering moet D ook zijn toeslagen terugbetalen. Dit leidde plots tot een aanslag van meer dan 5000 euro (precieze bedrag laat D liever even achterwege). Naast dat dit een fors bedrag is om terug te betalen, belandt D in een 'ontzettend vermoeiend gejojo'. Het jaar erop heeft hij door zijn negatieve inkomen weer toeslagen. Het jaar daarop weer niet. Het heeft ruim 5 jaar geduurd voordat D weer een overzichtelijk inkomen had zonder gejojo en terugvorderingen.

In relatie tot VN-verdrag Handicap:

- Checklist VN-verdrag Handicap: [Zolang we het maar eens zijn – Nederlanders over de vrijheid van meningsuiting en demonstratievrijheid \(iederin.nl\)](#)
- Over het facultatief protocol: [Oproep aan Tweede Kamer: beëindig impasse facultatief protocol VN-verdrag Handicap - Iederin](#)